

ספר

אוריין תליתאי

הלכות טרפות

למהר"ר דוד אבן יחייא ז"ל.

ה' טרפות. לאחד מבעלי אסופות, ה"ה מהר"ר
דוד אבן יחייא ז"ל, מוכא נ"כ בב"י ס"י ט"ל.

חיבורי טהרה אלה לא ראו אור בדפוס מאות בשנים ולא נמצאו אף
אחד בעיר, ונתחדש עתה אורם ע"י מהר"ר מרדכי חיות המתגורר
פה קראקא.

קראקא

בדפוס של יוסף פישער (גראדנאססע 62).
נשנה תרנ"ד לש"ק.

עיה"ק ירושלים תובב"א

שנת תשמ"ב לפ"ק

כל הזכויות שמורות

ALL RIGHTS RESERVED . PRINTED IN ISRAEL

הלכות טרפות למהר"ר דוד אבן יחייא ז"ל.

(א) יודיע שמו חלקי הריאה וגם כן שמו המקומות אשר הריאה יספך אליה ודליהם בגמרא. (ב) יודיע סוגי פרסיות הריאה ומיניהם ודליהם בגמרא. (ג) כמה חקונים יש להכשיר הסירכא ושקצתם מיוחדים וקצתם משותפים. (ד) בסירכא האונא והאומא כפי הסוג הראשון מחללי הסירכא ודעות הפוסקים להכשיר ולהפריך והמנהג היותר ראווי. (ה) בסירכא האומא והאונא בסוג השני מחללי הסירכא וכן דעות המכשירים והמפרישים. (ו) בסירכא הודא נב' הסוגים ופרטים אחרים מהריאה לשאר המקומות ר"ל חזה קנה לב פרפא ושמינות וכיוצא.

פרק א בנושאי הסירכא. הריאה בבחינת כללותה יחלק לשני ערוגות ר"ל שני חלקים כוללים שניהם כל הריאה. וריאה כי כל חלק מאלו סב' חלקים יקרא ערוגה. אמר ר' יוחנן מקיפין בריאה ר"ל אם נמאל' נקב בריאה ולא ידענו אם קודם שחיטה ניקב וטרפה או לאחר שחיטתו וכשרה מנקבים בריאה במקום אחר ומדמין אותו בזה אי אידמו כשרה שגראה שאחר שחיטה ניקב כמו זה ואם לאו כרפס. ואמר רבא לא אמרין אלא באותה ערוגה אבל מערוגה לערוגה לא. ורש"י פירוש ערוגה נקראת האר הריאה ימיני או שמאל. ואלו השתי ערוגות מורכבות מבשר וקרומות וסמפונות. כבשר עלמותו מבואר בפסוק כי הוא בשר ספוגיית. וקרומות הוא גשם דק והם שחים זה ע"ג זה. מקיפות כל הבשר מהריאה כדמות המקום למתקומם. וכן ביארו רב ושמואל ורב אסי הריאה שניקב רב ושמואל דאמרי תרייהו קרמא עילאה. ואמרי לה קרמא תתאה. ופסק רמב"ם בהלכות שחיטה פ"א שאם ניקב זה בלא זה מותרת עד שניקבו שניהם וגראה שחם שחים. וסמפונות הם קנים דקים חלולים מעורבים ומכונסים בבשר הריאה. ויש סמפון גדול שהוא יורד מן הקנה. וסמפונות דקים מאד דתנן ר' שמעון אומר עד שחנקב לבית הסמפונות ופירש בגמרא על זה שיש סמפונות קטנים. ובבחינת הכמה מחפרד הביא הגמרא שיש באלו השתי ערוגות חמשה חלקים קראם הגמרא אונות רואה לומר אונים שהם דמותם. ובערוגה אשר לאד ימין כשהזהמה חלויי ברגליה ובי מינה כלפי הפכה יש שלשה ובהם המלב לאד שמאל יש שחים. וזהו אומרו אמר רבא חמשה אונות אית לה לריאה אפס כלפי גברא. חלתא מיתניא ותרתי משמאלא. עוד צריך לדעת שבבחינה הזאת מכמה המחפרד יש בריאה שני חלקים גדולים אחד לאד ימין. ואחד לאד שמאל. ואלו השני חלקים כפי קלח הפוסקים שהם המורה עליהם הוא גם כן אונא כמו השם המורה על החלקים

החלקים הקטנים שהם האונות אלא שכוסיעו על חיצת אונת הכדל מהחלקי' הקטנים ואמרו אונת גדולה. ושמך להם לקרואה גדולה מה שאמר בגמרא. והלכתא שמדמין אפי' מערוגה לערוגה ומדקס לרקס. ומגסס לגסס אבל מגסס לדקס ומדקס לגסס לא. ופירושו ההולכים בשפת השטח. שרקס וגסס אינו חוחר לבכמות בכאן. אלא חחר לחלקי הריאס להורות שקלחם קטנים קלחם גדולים. ולפי זה החיצה המודיע זה החלק הוא גסס בכתחברות אל אונת. ולפי שמצינו חיצות רבות כח הורחתם תיב' נפרדת קראוהו הפוסקין אומה. ר"ל אום שזכר השם יורה שיהא גדולה מהאחרות לרמיון האם בערך בזנות שהן קטנות. והכושז שנקרא אונת בלא כדל מגדולה קשיא ליה שאין ראוי לקרוא בשם אחד הקטון והגדול. וכ"ש שרצא אמר חמש' אונת אית לה לריא' ואם איתא שאומא בכלל אונת ה"ל למימר שזכר אונת ונכלול שאומא יורה על ה' חלקים הקטנים. ואומא על השחים. עוד צריך לדעת שחיצת ריאס כחשם הורחתה על כל אלו החלקים הנזכרים קטנים וגדולים. דחנן ריאס שנקבס ערפס וזכר הדין יצדק בכל א' מחלקי הריאס. ולפעמים האמוראי' קראו החלק בשם הכל כי בשאמר רב נחמן ריאס השמוכה לדופן אין מוששין לה לפי המשקל ריאס בכאן יאמר על גב האומות לא על גב האונות שזה הדין אינו באונות. ורצ נחמן עצמו קרא גם כן לגב האונות בכללן ריאס כמו שאמר ריאס שנקבס ודופן סותמתה. וזה הדין אינו אלא בגב האונות לבד. והמעטין צריך לדעת באשר חיצת הריאס משמע בכל הריאס בשוכ. וכאשר בחלק ממנה כי זהו שרש גדול לאמת המשפט. עוד צריך לעיין הריאס בבחינת השטחים ממנה. בשטח חיצוני. וממנה בשטח פנימי. השטח החיצוני הוא כל מה שכנגד הכשר והכלעות שנקרא דופן. וזה השטח החיצוני בכלל נקרא גב הריאס ר"ל שהוא למעלה מהשטח הפנימי. וזה הגב כפי הדין חלקוהו לגב חוץ לגב אומה. לגב השלם שהוא למעלה מהחטוכים עד החכלית שהוא מחובר בשדרס. וקלח הפוסקים ישחמשו ג"כ בזה לקראת החלק בשם הכל. וקראו לגב השלם שהוא למעלה מהחטוכים ערוגה. כי שם ערוגה גם כי מובנה האמיתית לאומת [הריאס]: (הבאס) כמו שפי' בעל העריך לא אמרן אלא באומה ערוגה פי' אומה דריאס קראו ערוגה לשטח הגב החיצוני למעלה מחתיכי אומא ואונת עד השדרס שהוא הגב השלם. עוד נראה מלשון בעל יורה דעה שקרא ערוגה לחכלית הגב השלם לבד. כמ"ש ריאס שניקבס כו' וכן בכל מקום השלם עד הערוגה כשרה שגראס שקרא ערוגה לחכלית הגב השלם שהוא מחובר בשדרס. וכן קראו בגב הזה חתוך שיפול חרוד. חתוך הוא המקום החתוך אשר בסבב החתך יפרד הערוגה לחלקים הנקראים אומות ואונות וזה המקום נקרא מקום רביתייכו ר"ל ששוכבו' אלו החלקים זה אלא זה. שיפול פירושו תחתית כי תחתית הסר [תרגומו] שפולי דעורא ובערוך [ערך] שפל מביא ולירכתי המשכן תרגום ירושלמי

הל' מרפות למדר'ר דוד י' יהיא ז"ל כח

ירושלמי שיפולי משכונה. ועגוע בקצו חרגוס ירושלמי שפולי נראה
 שתחתית וכן ירך וכן קלס הכל נקרא שיפול. וסכינו כלם שהשיפול
 האמתי הוא השפס התחתונה מכאומה כי מעלה כבהמה לזר הקנס
 שבו המחזר עם הראש. וכאומות הם החלק מהריאה היותר מרוחקות
 וזכר יסיד דין בעל כלכות גדולות שכתב צועל בשפולי אומה אם אין
 בשר מקיף אותה ערפס. וקלחם חשבו ששיפול ימלא גם כן באומות כי
 כל גשם בבחינת מלבו יש לו מעלה ומטה. ולדעתם שיפול ריאה יכול
 אונא ואומה. חרוד היא תיבה הוראתה על קצוות הריאה שסם כנגד
 החזה שסם דקים ומחודדים. ואחרים קראו שיפול למה שאנחנו קוראים
 בכלן חידודים וסבת זה החלוקה הוי להבדלת כבהמה אם יסיד עליון לראש
 כבהמה יסיד כל מה שכנגד הזנב שיפול והוא תחתית האומה לדעת
 כלם. ותחתית האומות לקלחם. ואם נקרא עליון לגבי שדרת כבהמה
 מפני שהיה כוללת על הרגלים ועליו נוחה השדרה יהיה חרודי האומות
 וכאומות שפול מפני שכן בשפל וסמוך לחזה שבו כנגד הארץ. ויש בגמ'
 מקום נקרא ביני ביני והוא שבו חוץ מדרג דלוי ר"ל שלא במקום
 הוורדא או בגב האומות והיא ערפס כיון שהיא יתירה. ובפנים יש שטח
 אומא. וכן יש לדעת שזכר השפה השנימי יש אחין קטון נקרא בגמרא
 אינוניתא דורדא ולא קראוה אונא מפני קטנותה וזו האינאית' אם חסרה
 או יתרה כשרה והיא נעמנת בעור אחר שגולד מהערפס וקראוהו כים
 הורדא. ואחר ביאור שמות חלקי הריאה. כבאר בשם המקומות השכנים
 אליה. שאין הנקב פוסל בכן והיא לפעמים נסרכת אליהם. ואלו המקומות
 שני מינים. הא' מקיפים וכו' שכנים. המין הא' המקיפים היא דופן הללעות.
 חז הדופן הוא חצר כלי מורכב מבשר ועצמות. ותמלא חנוך בדין לאסור
 ולסחור כשהסירכה בבשר לבד או בללעות לבד או בשניהם. וג"כ יתחבך
 זה הדופן בבחינת המלצ שמה שבו נוכח האונא נקרא דופן לר' ויש
 בהם קולא. מפני שהוא חלית שטח מקיף בדיבוק לריאה כנגד האומות
 ולכן נקרא מקום רבתייהו. ר"ל ששוכנות האומות עם הדופן בלי הפרש
 כלל. ויקרא זה החלק כר מיצר החזה. ומה שבו כנגד האומה נקרא
 דופן רחב ר"ל שלא יתחברו בדוחק כמו האומות. ובגמרא אחקפת' שהתקיפו
 לרב נחמן מסתירת ידיה לדידה. שם זה החלק באומרו החס באומא
 אינו מקום רבתייהו כהא מקום רבתייהו במקום האומות. ומן החוט
 ולמטה נקרא חזה וכל מה שישתרך שם הוא ערפס. מפני שאינו מגין
 לריחוק האומות והאומות ממנו. המין השני שכנים בלתי מדובקים והם
 כמו חזה וערפס וקנה לבד ושמינות וחוט השדרה. החזה הוא מדובק
 בדופן הללעות אבל אינו מדובק בריאה. ולצורתו שהוא עשוי כמין מרוב
 לא יכנס הריאה בו ולכן אמרו איזו חזה מן החוט ולמטה ואינו
 דופן להגין כמו שכבר ביארתי. וכערפס הוא מורכב מבשר ועצמים מבדיל

בין הריאח לבני מעים וכבד וקנה ולב ושומן סלז וחוט הסדרה סס
מבוארים. ולוור הריאח הוא גשם כלי ר"ל מורכב מנשמים (מחרמי) מחרמי
החלקים שסס בשר ומפנו' וקרומ'. ובבחינה הכמה המחפרד יש לה
ה' אונות וב' אונות וורדא כמו שפירשתי. ובבחינה המחפרד יש לה שפה
פנימי וחיצוני. ובבחי' האונות יש לה מעלה ומטה. וזוהי מוקפת מחפרד
כאלעוז אשר יקיף שפה החלואי מהאומה והאונות. ושכינים המקומות
הנזכרים מחזק ומרפא וכיוצא בו :

פרק ב בסוגי החלואים שיש בריאח. כפי המשנה כל מרפיות הריאח
נכללי' בב' סוגים עליוני' הא' נקרא נקב והב' חסרון.
דחנן ריאח שניקב או חסרה ערפה. וביאור זה ריאח שניקב נקב
אפי' שאין בו חסרון בשר אלא כמו מחט המתקבת את העור בהפרדת
חלקיהם לבד מרפה. ובחנאי שיסיה הנקב מעביר השחי קרומות. כי
כשניקב הא' בלבד לא נעריפנה. ולדעת הרשב"א לריך שיסיו שניסם
מטהרים בנכחי' אבל אם ניקב זה שלא כנגד זה כשרה. הסוג השני
נקרא חסרון ר"ל שנחסר נכמותה בין במחפרד ר"ל חלק ממנה בין
ממחפרד ר"ל תמנין האונות או האומות. וזה חמלא שבב' אלו הסוגים
ר"ל נקובס וחסרה כלל הרמזים כל מרפיות הריאח. וססוג הראשון
הנקרא נקובס יחלק אל מינים רבים או יסיה נקב בפועל או נקב בכח
ר"ל שאין סס בריאח עתה אפי' שינפחו אותה אין בה נקב נרגש וקבלו
חכמי החלמוד שמה ששנינו במשנה ריאח שניקב תכלול לנקב בכח ג"כ.
ומפני זאת הקבלה כל החלואים שנמצאו בריאח אם יש איפשרות בכן לנקב
את הריאח מעריפין אותה אפי' שתעלה בנפיה וזהו בל רבא ורב נחמן
וחדשו מרפית הסירכא באומרם אמר רבא בני תרחי אוני דסמיכי להדרי
ליה לבו בדיקוחא ר"ל כל ריאח דסריכי חסרף. וכן ר' נחמן ריאח
הסמוכה לדופן בלמחים חוששין לה. וכל זה ע"י סירכא כמו שפירש
עדיין ב"ה. וסעס להס מפני שאמרו אין סירכא בלא נקב. ולפי קלח
המפרשים בלא נקב ר"ל שחקרם לסירכא ולפי קלח שעחיד להיות הנקב
אחר הסירכא. וכלס סודו שטעם הסירכא הוא מפני נקב. וססירכא היא
לעוה מהסווס מעובי הליחות סמוכה לגשם בשחי קלוחים. נכלול א"כ
כי ססוג העליון נקב וסנקב תכלול לנקב בכח בפועל. וססירכא תחת
החלק מנקב בכח לעת קלח ולדעת קלח נקב בפועל אלא שאינו נרגש
מחמת הסתוס וסו דעת רש"י ז"ל. ואחר זה ראוי לדעת שססירכא
בבחינה המקומות יחלק לב' מינים. הא' נקרא תינה ובה. ר"ל שב'
הקלוח מחוברים בבשר הריאח ונקראו השני מקומות מקוס שהנקב פוסל
בכן וזהו המין מנינו בחלמוד שדבר רבא לבד במקוס האוני' לבד וסוה
מקוס

הל' מרפות למהרר דודן י' יחיא זל כט

מקום הלימוד לשאר חלקי הריאכ והוא אומרו בני תרתי אוני דסמיכי להדרי ר"ל מחמת סירכא נעריפנכ אם יכיה שלא כסדרן. ובידיעת כסדרן ושלא כסדרן ג"כ נמלא חלוף בין המפרשים כמו שנבאר ב"כ וזיון שרצא לא הזכיר זה המין מחלואי הסירכא אלא באונות יש לדעת משפטו ומעשכו באומה צוורדא כי כלם ילמדו מכאן. המין השני הוא כשסירכא מסירכא לזולת מהזולת לריאכ ר"ל שביא מחוברת בקלכ האחד בריאכ וכשני בשאר המקומות כשכנים והמקפים את הריאכ שאין נקב פוסל בכל המקומות אפי' שיכיה בפועל. ואם יחבאר לנו בריא מכרציות שהתחלת הסירכא מאלו המקומות יכיה כשרה ואם לאו ערפכ מפני שבאשר התחלת הסירכא ושרשה מהריאכ ערפכ שגראש ששם נקב. אבל חבור הקשה בריאכ לא ישפוע הערפות. הערפות וכשרות תלוי בדיעת מכו מקום הכחלת והלמיחה. ומקום התכלית והחבור ר"ל כשסירכא מסירכא לזולת או מהזולת לה. וזה המין חדשו רב נחמן במ"ש ריאש הסמוכה לדופן אין חוששין לה העלאת למחים חוששין לה כמו שנבאר בפרק ב'. ויש לדעת שרב נחמן לא דבר אלא בדופן והמפרשים נתחלפו במקומות כשכנים שהם חזק וקנה ולב וערפכ ושמיניות אם ילמדו מהדופן כדינים בשום. או אם נתחלפו שבדופן יכיה קולא וצאלו המקומות חומרא אחר שבגמרא לא הזכירם כמו שתמלא בפרק האחרון מזה המבדצ ביה. וכן לריך שחדע שבספרי הפוסקים יש מין שניסי מסירכות לא הזכירו בתלמוד. וקראוהו סירכא תלויס ר"ל שראשה האחת מחוברת לבד ובי' תלויס אחר שהקלכ בב' בלתי מחוברת. והסמינו כלם שאינה מערפת כי כל הסירכו' שהזכיר בגמ' הם סמוכות בב' הראשים. וזו בראש האחד איכ היא כשרה. עוד נתנו טעם לפי שגם שטעם הסירכא מפני נקב. זאת אינה עתידה להפסק ממקום חיבורה. אחר שאין מכרחת אותה להסירכ מעל מקום חיבורה. וגם נראה שאינה חזקת כיון שאין בה כח להתחבר ולכן אינה אלא רירין וחושין בעלמא. ולפיכך כת' בעל ספר יורה דעה וסירכא היוצאת מן האונין או מן האומה או מן הגב וכיא תלויס ר"ל שאינה נאחזת בראשה השנית לשום מקום כשרה ואפי' בדיקס לא צעי. וכיון שהיא כשרה לדעת הכל לא הזכירו לענין חומרא כי די לנו במס שסחמירו רבותינו ז"ל:

פרק ג בתיכונים שתקן הגמ' להכשיר נקב בפועל. ומיני הסירכו' הנכנסים תחת הסוג הזכר כמו שפירשתי בפרק הקודם וקודם שאזכור התיקונים יש לדעת כי לפי מה שהביא הרב ר' יונה בפ' הכלכות משם רבינו האי גאון ז"ל אין תקון לחולי הסירכא מאומה לדופן מפני כי זה המין לא תמלאוהו אלא כמו שכתב ר' נחמן ריאש

ריאח הסמוכס לדופן ודקדק בגאון ז"ל כי יש חלוף בין סמיכות לסריכות
 כי סמיכות משמעותו פ"י חוץ רירים ולחות ואז בודקין אותו במיני
 החקונים העמידים לזכור אבל בסירכא אין חקון כלל כי כל סירכא לדבריו
 יש בה נקב בפועל. וקרום שעל מחמת מכה בריאח אינו קרום ולפי
 דעתו ר' נחמן לא חיקן אלא הסמיכות והסירכו' מרפו' בהחלט. ובסדר'
 זה יש חומרא יחיד' שיכיו כל סירכו' באומה מרפו' בהחלט. ורוב הפוסקי'
 לא חששו לדבריו. אלא דברו בסירכא שהיא חוט שיש בו ממשות וחקנו
 אותה להכשירה. שניה לריך לדעת שהחקונים שאנו עתיד' לזכור ואליהם
 חכנ' הפד'. מהם לדעת אם זאת סירכא או לאו ומהם כי גם שהיא
 סירכו' קיימת ומוחזקת מרחיק לדעת מקום מניחת' אם היא מהריאח
 או מהדופן כי אם החלה מהדופן כשר' שלא נטריף לחיבור בלבד אלא
 להחלל'. ולפעמים גם שהיא סירכא קיימת ושתי ראשיה מחוברים במקום
 שהנקב פוסל ממנה מרחיק להכשרה וסוף בדיעת' אם הוא מקום
 רביחיותו או לאו כי טעם מקום רביחיותו לפי דש' מפני שגם שיהיה
 שם נקב קודם הסירכא אין לחוש כי לא תחפרה בה המקום ויש לה
 מחסה ומסחור. ולדעת הראב"ד במקום רביחיותו לא יחסה בסירכא
 מחמת נקב אלא מחמת דוחק המקום שהוא. שלישי לריך שחז' כי
 החקונים שהזכירו בגמרא הם חמשה. ומהם מיוסדים לאונות. ומהם
 לאונות ומהם כוללים לכל מקומות הריאח כמו שגבאר בטבע כל אי'
 ואחד. כי המקום היותר מוכן לקבל רפואה אפי' הנקב בפועל הוא נב'
 האונות ואחרים כגב מהאומה הסמוכה לו. ואחרי האונות וסודרא
 הסמוכין לערפ' ולשומן הלב וכיוצא כי סודרא וכל השטח הפנימי אין
 לו חיקון בגססך לדופן. ולזה כל חקון שיתקו האומה יתקו האוני' אבל
 לא יתספך. החקון הראשון נקרא כסדרן. חדשו רבא בסריכות האונות
 במין האי מינה בה וכו' אומרו בני תרתי אוני דסמיכי להדדי לית
 לכו בדיקות' ה"מ שלא כסדרן אבל כסדרן היינו רביחיותו וכשרה. וגם
 כי צפ' דר' נבאר מהו כסדרן באורך עם כל זה לזייר החיקון הזה
 נבאר על מה מורה השם לפרש' כסדרן היינו סירכא מאונא לאונא
 שאלה בין מחיחוך לגב בין מגב לגב הכל כשרה. ושלא כסדרן מהאונא
 למח שאינה סמוכ' אלה. ולבצלי החוספות כסדרן יותר קלר וסוף
 מחיחוך לחיחוך ואפי' שיכיה הסירכא באלכסון ולר' חננאל אף במקום
 החיחוך לריך שלא יהיה שם פילוש כמו שגבאר עדיין. וזה החיקון זכרו
 בגמ' באונות ולפי קלח הפוסקין מושיל לאונות גם כן. אבל לא חושיל
 לודרא כלל שכלל בערך מאבס שלא כסדרן ואפי' מכיס שלה שקסיד
 שיכיה מקום רביחיותו. כבר כתב דש' שאינה מקום רביחית' שלפעמים
 סודרא חלח לחוך מן הכיס. וכן כתב רבינו משה בפ"א דדעת מהמגב
 וכן וודרא שנמצא דבוקה בכיסא או חוט יוצא ממנה לכיסא אוסרין
 אותה

אוחס. הסיקון כ"י נקרא סחימא. וזה המין חדשו רב נחמן כשים באונות
 נקב בפועל שמאל המעכה חטיף מיד. תקנה רב נחמן במ"ש ריאה
 שיקבס (כ"ב) ודופן סוחמא כשרה ר"ל כשנקבס השטח כגב לנופח הדופן
 מהלכות ובה רבינא ואמר וסוף דסניך כששרא ר"ל שיהא מסירוך בבשר
 הדופן עם הריאה באופן שלא תחפרק לעולם ואם רבינא חילק או מפרש
 או מליך סניך בבשר לבד או ללעות עם בשר הכל חשמע במקומו
 הפדע". החקון כ"י בדוקס. ר"ל נפחת הריאה לדעת אם מבלבלה אם
 לא. וזה הסיקון מליאותו נזכר באונות במ"ש לית לכו בדיוקחא. כי
 בדוקס סחם על נפחת הריאה יאמר. ובמקל' הנוסחאות הוזכרה באומה
 כדברי רבים שאמ' דלא מפקא זקא. שגראה שיש בדוקס לראות אם
 מפקא רוחא או לא. וזו הנוסח' אינה מוסכמת לדעת הכל ולכן נאמ' ש
 שמרי שמעתיא מהבדוקס הוא רב נחמיה דדיק ליה בפסורי ובה על
 האומה. ואם החקון הזה חוציל לאומה מב"ש שיועיל בחולי הסוף לאומה
 וגם רבים מהמפרשים הרחיבו שיועיל לסירכות המקומות שלא הזכירו
 בחלמה כפי מה שגראה. הסיקון הרביעי בריאות וזהו מ"ש רב נחמן
 העלמה למחיה חוששין לה שגראה שלעת רב נחמן כאשר הריאה בריאה
 ושלמה מאבצנותות ונחמיה גס שיכיר בה סירכא נפשות שלא תחילה
 הסירכא מהריאה אלא מהדופן ומקום הסחחלה הוא מקום הראיה
 להכש"י ולהערף. הסיקון כ"י מכה וחולי בדופן וזה הסיקון חדשו רבנן
 במ"ש הסברס לי מייחין סבינא דחלים פומיה ומפרקין לה אי איכא
 מכה בדופן חלין בשר דופן וכשרה. ולפי דעת רוב הפוסקי' שהמכה
 בדופן מכריח שהסירכא תחילה מהדופן ולכן נכשירתה אבל אם יכיר
 שם נקב בפועל נרגש לעין לדעת אלו נעריפנה אפי' שיכיר שם מכה.
 ולפי מה שכתב הרמב"ם בפ"א מהלכו' שחיטה. המכה חוציל לנקב לדעת
 אם לאחר שחיטה ניקבס או לאו כמו שאני עתה לבאר בפ' הבא ב"ם.
 והפוסקים חדשו חקון שפי נקרא בדבריהם נענוע. וזה הסיקון חכליתו
 מפני שיש בסירכא דעות. מהם סברו שהסירכא חוט חזק שלא תחפרק
 אפי' שימעכו אוחס בין האלצעות כל היום ולכן נכחו במקומות הרבה
 למעך דלמשמש הסירכא בין האלצעות דקיס לכו שלא תחפרק אם היא
 סירכא אמיתית וכבר ברשב"א ז"ל הביא המנהג הזה וסבר אוחס על
 קדקדס במ"ש שבטלי המנהג הזה מאכילין טרפות לישראל ושאיין ראוי
 לעשות כן אבל גדר הסירכא ליש עבה וחזקה ולי"ש דקס מן הדקות הכל
 יכנס בגדר סירכא כמו שהבי' הרב ר' משה בפ"א מהלכות שחיטה
 שהמנהג בישראל שאם נמצאה חוט יולא מן האדם של ריאה לאיזה
 מקום שיכיר. ואפי' החוט כחוט השערה אוסרין אוחס. ולפי שבי' אלו
 המנהגים מקבילים הראשון מכשיר החוטים שמיד יתפרדו בין האלצעות
 וכ"י מערף באיזה חוט שיכיר סורה מר יעקב גאון כדמות פשרס
 ביניהם

ביניהם שאין ראוי למעך בין האלבעות שכל סירכא יחמער. וגיכ אין ראוי לאסור מפני החועין הדקי' ולכן נוכל לאחזר הריאש בקנה ולנענע הריאש בכלל ג' או ד' פעמים יפה יפה וכל סירכא הניחקת פיי נענוע זה כשרה. ומלאחי בשם חכמי לוי' כי הסירכא אם היא מטרפה היא מפני שחידה להחפרק ולכן סכשירו בסירכא כסידרן מפני שאינה עחידה להחפרק ולפי זה הטעם אם הסירכא בעלמה יסיה כיכ ענה וחקה שלא חוכל להחפרק ראוי שחסיס כשרה. ואפי' שיהיה צורדא ובשאר המקומות הנקראים שלא כסדרן. ולחם גבול לחזק הסירכא הזאח כחם יסיה העובי לשלא יחפרד הביאו דמיון מחלוחלת שאם נשאר ממנה מדובקה כמלא ביטרא כשרה כי כזה השיעור קיס לצמרא שביא בחזק ומלא ביטרא פירשו רוחב ד' אלבעו' בשור הגדול ובערך זה לשאר הצממו' ולכן סכשירו הסירכות כשכן עבות וחזקות ונחמי סימן אומר לדבק עוב סוא. וכאשר צא סורא ליהי בדבר כח לא אסמך על אלו הקומדריס':

פרק ד בסוג החללים מנקב בפועל באונא כסדרן וכן בסירכא במין מינה וזה ר"ל ששתי ראשיה מחוצרים יחד צריאש עצמה. וראשונה אביא ההלכה עם פירושיה. ושניה הדינים הפסוקים. אמר רבא בני חרתי אורי דסמיכי להדרי ליה להו בדיקות' ה"מ שלא כסדרן אבל כסדרן היינו מקום רביתייהו וכשרה. ונמלא חלוף בפוסקים בהבנת מאמר רבא בני חלקים הא' בידיעה כסדרן. ס' בהבנת עצמם באומרם היינו מקום רביתייהו. ס' באומרם כשרה אם הוא כשרה בבדיקה או בהחלט שלא בבדיקה. כסדרן ושלא כסדרן פרשיי כשנכרכו שתי אונות מאינא לאונא שאלל כשרה. בין מחיחוק לחיחוק בין מגב לגב באיז אופן שיהיה כיון שהסירכא באונות הדבוקות לא תחפרק הסירכא לעולם וזהו כסדרן וכל שאר הסירכות נקראות שלא כסדרן אפילו מאונא לאונא כיון שאינו מהאונא לאונא שאלל. ורבים הקשו עליו ולכן הוסיפו בעלי החוספות שכסדרן נקבא מאונא לאונא שאלל ובתנאי שיהיה בחיחוקם ואפילו שיהיה הסירכא באלכסון כשרה כיון שהיא מחיחוק לחיחוק. אבל מגב לחיחוק או מגב לגב או מהדוד לחיחוק אפי' מאונא לאונא שאלל מרפה ונקראח שלא כסדרן. ורבינו חננאל החמיר עוד לערוף אפילו מחיחוק לחיחוק אם ישאר פילוש או באלכסון שהכל נקרא שלא כסדרן לפי דעתו אלא מחיחוק לחיחוק בלי פילוש כלל. אלו השלשה דעות נמצאו בין המפרשים כסדרן ושלא כסדרן. וגם שנחלפו בידיעה הפרטים הנכנסין חתה כסדרן סדר השום שבהם שחתה אלו ס' חארים יכנסו כל ערפיות וסכשירות שבריאש וכשרה: מקום

הל' טרפות למהדר' דוד ן' יחיא זל לא

מקום רביחייכו י"ל ששוכבות זו על זו. פרשין היינו רביחייכו ר"ל כל סירכא בא מחמא יחב קודם דאין סירכא בלא נקב קודם אליה והסירכא סוחס הנקב וקיס לן שקרום שעלה מחמא מכה בריאה אינו קרים וסופו ליסחר ולכן אמר רבא שגס שאלו השני הקרמות אמתיות. שהסירכא נחבוס מחמא הליחה העבה היוצאה צפי הנקב ונקרשה שם וכבר קדמה נקב בפועל השני שקרום שעלה מחמא מכה בריאה סופו ליסחר עם כל זה באלו המקומות שהאומות סמוכות זו לזו לא חספרד הסירכא לעולם והנקב יהיה לעולם סחוס וכשרה:

אבל בשאר המקומות המחוארים בשלא כסידרן חספרד הסירכא וישאר נקב בפועל ולכן מעריפין אוחס. ובעלי החוספות הכחישו הסקדמה הראשונה נאמר שהסירכא לא קדמה נקב. אלא היא אסורה מפני שהחידה להספרד וישאר שם נקב לעמיד. וכל העומד לנקוב כנקוב דמי. ולכן במקומות המחוארים כסדרן לא חספרק לעולם והוא אומרו מקום רביחייכו רוגס לומר שלא חספרדו ובשלא כסדרן חספרק ויהיה נקב בפועל לעמיד. והראב"ד וברב ר' יוגס הרכיבו אלו השני פירושם. ואמרו שלקו דברי רש"י במה שאמר שהסירכא מחסוכ מחמא נקב בשלא כסדרן כי אז המקום רחב ואין סיבה להחסכות הסירכא אלא מלד נקב. ולכן כל שלא כסדרן ערפה מחמא ששם נקב בפועל. וכל נקב בפועל ראוי להעריף ואם חאמר הוא סחוס כבר יש לנו דכל קרום שעלה מחמא מכה בריאה אינו קרום ואמרו גם כן שלקו דברי החוספות שהסירכא אינה מחילדה מחמא נקב בחלק המחואר כסידרן מפני שבאלו המקומות הסירכא במקום דחוק ומלד הדוחק נאסף שם ליחוס מבחון ויחקרש ליחס עבה בסבה חוס נוסף וכסבה הפועלה שם הסירכא אינו נקב אלא חוס חילוני עם לחוס והוא אומרו כסידרן היינו רביחייכו וחילד שם סירכא בלי נקב לא מוקדם ולא מאוחר. ולכן היא כשרה. כשרה שאמר רבא כסדרן מהם אמרו כשרה על ידי בדיקה אם לא חבנצן. וראייתם אמר שאמר בשלא כסדרן ליה לכו בדיוקא נראה ששם לא יועיל אבל בכאן חועיל הבדיקה ואחרים פירשו שהיא כשרה בהחלט בלי בדיקה וכן דעה רבי נסים ז"ל. והאומה כשנסדרה מינה ובה אם יהיה לן דין מכסדרן להכשירה כמו האויות או נחמיר בה ואפילו מה שיהיה כסדרן להכשיר באומה יהיה בה ערפה כמו שכבר ידענו כי יש קולות באומה שאינם באומה. וכיון שהנגמרה הזכיר זאת באויות אם ילמדו מזה האומות נמצא חילוף בין הפוסקים רבים מהם אסרו והתירו שאין ראוי להכשיר באומה כשנסדרה לאוגה והתמור לא ילמד קולא מסקל. אבל רש"י וכל הנאונים הסירו האומה בגדון הזה גם כן. וכבר הרב אלברגילוי שהגאונים הסירוה ככטפיה:

ונמצא

ונמצא שסמכג הישר לקרוא כסדרן מחסוך לחסוך ואפי' באלכסון ואפי' על ידי פילוש ויכיה כשרה כיון שהוא מקום החסוך ואפילו באומם ואינו לריכה בדיקה כי אפילו נקב בפועל במקום חסוכי דלואי הכשיר הרמבים כמו שכתב בפרק שביעי מכלכות שחטה ואם נקבה במקום חסוכי דלואי שלם וכו' המקום שרובצת עליו כשרה וגם כי זהו בנחינת הדופן נלמד שגם כן מגין בשר הריאה עצמה לנקב אבל כל סירכא הבאה לחוץ מהחסוכים בין בפנים בין בורדס ככל שלא כסדרן וערפה ולא נמצא לסירכות מהו המין כאשר היו שלא כסדרן חיקון כלל כיון שהן מחוברות בשני ראשים הריאה שהוא מקום שנקב פוסל שם אם לא יכיה החקירה לדעת אם היא סירכא כמו שכבר פירשתי כי הרידים וחטין דקים יש מי שחשב שאינה סירכא אבל כאשר יכיה סירכא מוחזקת כפי המפורשים או כפי הסמכג אין לה סיחור במין הזה אלא בכסדרן לבד:

כוונת זה הפרק לדבר במין השני מהסירכות שהוא כאשר היה הראש האחד בריאה והשני בדופן הליפיה וכשאר המקומות הנכונים שאין הנקב פוסל בהם וראשונה אזכור המין באומם אחר זה באומם כסדרם בתלמוד. ואביא ההלכה עם הפירושים ואחר זה הפסק הנכונ:

פרק ה' אמר רב נחמן ריאה כסמוכה לדופן אין חוששין לה. העלתה נמחים חוששין לה. אבימי אמר אחד זה ואחד זה חוששין לה. אמר רבין כיכי עבדין מייחין סבינא לחליש פומיה ומפרקין לה אי ליכא מכה בדופן תלין בדופן וכשרה. ואי ליכא מכה בדופן תלין ריעותא בריאה. ואף על גב דלא מפקא זיקא ערסה. רב נחמיה בריה דרב יוסף בדיק ליה בפשורי. ויש לך לדעת כי בהבנת זאת ההלכה רבו הפירושים. ולפי הפירושים החמירו ואסרו וחקלו וסעירו עד שבהרבה מן החלוקות שאמר זה היתר זה. ולכן אכלול פירושם ביותר קצר שאפשר. ואומר שמקומות החלוק אשר בהם נחלפו המפרשים. והם חמשה מקומות הראשון במה שאמר רב נחמן חוששין ואין חוששין. השני במה שכתוב אבימי שתי החלוקות העלתה נמחים ולא העלתה נמחים. אם השם אותם לומר שראוי לחשב באלו השתי חלוקות. אבל החלוקה האחד שהיא לא העלתה נמחים יכיה חששא לבדיקה. וכאשר העלתה לערפות. השלישי רבין לסיכן יחזור מאלו השתי חלוקות אם להעלתה נמחים או ללא העלתה נמחים. ובהטעם אל זה הנוסחה ממה שאמר ואף על גב דלא מפקא זיקא ערפה מי יגרום אותה מהמפרשים שפירשו כהלכה. הרביעי רב נחמיה בדיק לה בפשורי לסיכן יחזור אם למאמר רב נחמן ואבימי. או למאמר

הל' טרפות למהר"ר דוד ן' יחיא ז"ל לב

למאמר רבין וגם צ"ח א"ס להקל או להחמיר ואכלול דעוהם בשלש דעות
מחמירים ומקלים ואמצעיים. דעת המחמירים. אמר רב נחמן ר"ח
שנסמכה לדופן כשהעלה נמחים היא טרפה בהחלט ובלי חיקון לא
העלה נמחים אין חוששין לה וז"ל כשרה וז"ל אבימי ואמר דר"א
לחוש בין העלה ובין לא העלה אלא כי בהעלה נמחים נטרפה מיד
כמו רב נחמן וכאשר לא העלה אין ראוי להכשיר מיד אלא מייחין
סביב דחש פומים ומפרקין אי איכא מכב בדופן כיון דליחיה נמחים
כשרה. ואי ליחיה מכב טרפה. ואז"ל דלא מפיק זיקא וז"ל ר' נחמיה
להחמיר יותר דאפילו כי איכא מכב וליתא נמחים טרפה עד שחזק
אוחה לדעת א"ס מנצנצת. ולפי דעת אלו. בשלש חלוקות טרפה בלי
חיקון ובאחא כשרה על ידי דריקה. וז"ל מכב בדופן ולא ריעוהא בריאה
או בדריקה כשרה ובעלי החוספות דרכו בשטח הזאת. דעת המקילים.
ריאה בסמוכה לדופן והעלה נמחים חוששין לראות א"ס בריאה נקב
בפועל לטיות טרפה. וז"ל אבימי ואמר ש"כיון שיהא סמוכה לדופן לא שגא
העלה נמחים ולא שגא לא העלה נמחים לעולם ראוי לחוש ולבדוק א"ס יש
שם נקב וטרפה וא"ס לא יכיר נקב כשרה. וז"ל רבין וסודיעו שמיחין סביב
דחלים פומים וא"ס איכא מכב בדופן אפי' שימאל נקב בריאה כשרה דחלין
שלאחר שחית סניעקרה מכדופן נעשה הנקב. ואי ליכא מכב בדופן
חלין שזכ הנקב קודם שחית נעשה וטרפה. וז"ל ר' נחמיה ואמר
שכאשר לא יכיר מכב ואיכא נמחים בריאה כשרה ע"י דריקה ולא כמאמר
רבין שכאשר לא יכיר מכב ואיכא נמחים טרפה. ולפי דעת אלו כשיהיה
מכב בדופן ואפילו איכא נמחים ונקב בפועל כשרה שחלין הנקב לאחר
שחית וכאשר אין מכב ואיכא נמחים כשרה על ידי דריקה. א"ס כן
בשלש חלוקות כשרה בהחלט. ובאחא כיוון ריעוה כשרה על ידי דריקה.
וצ"ח הדעה נאספו רבים וסרמב"ס כפי פסקיו דרך זו. שכתב בפרק
שביעי האוס של הריאה שנמאלח סמוכה לדופן בין שהעלה נמחים בין
שלא העלה חוששין לה שמה ניקבה. וכ"ל עושין מפרקין אוחה מן
הדופן ומסרין בה שלא חנקב. א"ס נמאלח נקובס וגמאל בדופן מכב
במקום הנקב חלין במכב ואומרין אחר שחית ניקבה כשנפרק מן
המכב. וא"ס אין מכב בדופן בידוע שנקב זה בריאה קודם שחית. נראה
מדבריו שחוששין יחזור לראות א"ס יש נקב לא לטרפות בהחלט. וכאשר
יכיר שם מכב ונקב כשרה. נקב ולא מכב טרפה. וכאשר לא יכיר שם
נקב בפועל ולא מכב בדופן ואיכא סירכא ונמחים בריאה מכב חסא דינו
לדעת הרב בלא הזכירו תע"ן בפרק י"א שכתב ריאה שהעלה נמחים
או שנמאלח סירכא כמו חושין תלויין ממנה ולדופן ולטרפשא חוששין
לה שמה ניקבה ולריכה דריקה. ומן הדין יכיר על דרך הזה שמה נמאלח
הריאה תלוייה בסירכא כמו חושין א"ס כיו מן האוס של ריאה לדופן
או

או למרפשא או ללב שחזכין אח' הסירכא ומוציאין אותה ונופחין אס' כמאלה נקובכ מרפכ. ואס' לא חזנבן כרי' היא שלמכ מכל נקב מוחרת דלמרינ' שסירכא זו לא היכא במקום נקב. או שמא ניקב קרום העליון בלבד. נראה מדברי כרז שכאשר יכיה מכא בכל החלוקות כשרה. וכאשר אין מכא ואיכא נקב מרפא. אבל לא מכא ולא נקב אפילו דאיכא למחיס בריאכ כשרה. וכן כתב רבינו יונה דעת רוב המפרשים דרב נחמיה קאי אלינא מכא בדופן ואיכא למחיס בריאכ וחולק על רבין אס' ימאל בגרסא ואף על גב דלא מפקא זיקא מרפכ. ורמב"ם נוטה אחר רוב המפרשים. ולכן כתב מן הדין כי הויכא מן הדין כפי זה הפירוש. אבל כמנהג נקט דרך החומרא ובני על פירוש הכלכל ולא כמו שחושבים ההמון שהוא מנהג בעלמא בלא טעמא בחלמוד. דעת האמלעיים רב נחמן חלק הריאכ כדיניס ללמחיס ואין למחיס. שנראה מדעתו כי כשיש למחיס חוששין וכאשר אין למחיס לא חוששין. ואמר אבימי דאחד זכ' ואחד זכ' חוששין. וראוי לחוש לדברי אבימי ולחוש בכל ענין בין שיסיכ למחיס בין שלא יסיכ. וכחשש הוא לרעת מאין שרש והחללת הסירכא אס' מכדופן וכשרה ואס' מכריאכ ומרפכ. וכרואיות שיש לנו לדעת מליחא מקום החחילכ הסירכא הביא רבין דמייחין סכינא ואי איכא מכא תלינ' שסירכא משס' בל. ואס' כן כיון דאיכא מכא אפי' שיש למחיס בריאכ נשפוט ככשר מפני כי מכדופן החחילכ הסירכא ואס' אין מכא בדופן מרפכ גם שלא יכיו למחיס בריאכ ואף על גב דלא מפקא זיקא וסלכ' כרבין ולא כרב נחמיה שחולק עליו ומכשיר בבדיקא. ולפי אלו מכא בדופן ולמחיס וכל שכן שאין למחיס כשרה בלי בדיקא. אין מכא ואיכא למחיס אפילו דחעלכ בנשיחא מרפכ. ליחא מכא וליתא למחיס איכא מאן דסבר כרב נחמיה בחלוקה הזאת. ואיכא מאן דאסור. ומנהגנו במכא הכל כשרה ואפילו בדיקא לא בעיא. בלא מכא אפילו דליכא למחיס

מרפכ :

אחר שדברנו באומא נדבר באומות כשנסכרו לדופן. אמר רב נחמן ריאכ שנקבכ דופן סותמא כשרה. אמר רבינא וכו' דסבין בבשרא. הפירוש. גם כי מתניחין אמר ריאכ שנקבכ מרפכ. פירש רב נחמן שאס' יכיה במקום שדופן סותם כשרה. ומתניחין קאי כאשר אין הדופן סותם ובל' רבינא ואמר וכו' דסבין בבשרא. ולפי דעת החוספות רבינא חולק עם רב נחמן וסלכ' כרב נחמן. וכלול שאפילו נקב בפועל בגב האומות בלי סרוך כשרה. וכן כתב הרשב"א ריאכ שניקבכ במקום האומות בגב האומא כנגד הדופן. וכן בכל מקום השלם שכנגד האומות למעלה עד הערוגה כשרה מפני שהמקום לר' ונדרחקה לדופן וכו' סותמו. ונקרא דופן עד החוט שמנקרין מן החזה. ומשם ואילך נקרא חכ. ודוק' כשכנקב כנגד הדופן. ורוב המפרשים חשבו שרבינא

מפרש

הל' מדרשות למדר' דוד ק' יחייא ז"ל

מפרש לרב נחמן לאמר סוחרתה ובה רבינא ופירש שנקרא סחמא בג' חנא". האחד שיכא הסיבון בחושי' קאריס שבאמצעותם תדבק הריאה לדופן. לשון נאחז בסבך בקרניו. אבל אם החושים דקים מאד או ארוכים טפה או עשמיים גם כי עבים לא יועיל סחמא וזהו סבך. השני שיכו מדובקים בבשר שבין הללעות ולא בעלם כמו שאמר בבשרא. השלישי שיכא מדובק ומסובך בנקב עצמו או סמוך אליו שאז נקרא סחמא. ואחרים מקילים כי אפי' שיכא הסירכה ארוכה כי סיבון לא משמע קארה אלא אחיזה בין ארוכה בין קארה. וגם שיכא בבשר ובללעות כי האחד מחזיק את חבירו. וגם שאמר דסבך בבשרא לאו דוקא. והרב רבינו חס ורבינו גרשום הסירוהו אפילו בללעות לבד בבדיקה כמו שכתב בעל ספר יורק דעס. וזה דדופן סוחר דוקא כשהנקב גב שנגד הללעות באו"ו וכו' מסובך ונאחז כיצד בבשר. אבל אם כו' כנגד הללעות אינו סוחר. ואם הוא כנגד הבשר והללעות כתב הרמב"ם בזה אבא מרי מן האוסרין ואי מן המחירין. והרא"ש נעס לדעת האב. ורבינו גרשום הסיר בללעות לבד ובדיקה. כי מה שאמר רבינא דסבך בבשרא לאו דוקא אלא הוא הדין בללעות. והסכימו גדולי האחרונים שכל אלו הסחמאם הוא כשיכא נקב בפועל אבל בסירכא בלא נקב בפועל אפילו בללעות לבד מותר. וכן נראה מלשון הרב רבינו יונס שכתב ויכנו עלמא בדוכתי עינא בדסירכא ריאה לדופן במקום רביתייכו דמכשרי לה אפי' דלא סבך בבשר. וחמ"ן לן על המנהג הזה אבל נראה לי שסבירים שמה שאמר רבינא וכו' דסבך בבשרא היינו שיכא דתיקבה נקב בפועל כי אז לריך סחמא מעלייא בבשרא אבל כשאין נקב בפועל אלא סירכא כיון שיהא במקום חסוכא דאורי אפי' שיכא מסובכת לללעות לבד מותר בלא בדיקה. כי כל אלי קרויים מקום רביתייכו ומשמע שש יחכוהו הסירכא מחמת דוחק ולא מחמת נקב עד כאן לשונו. ויכנו כעוים לאסור הסירכא בעלם לבד וכן ראוי להחמיר. וללאה ידי חובה מכוסס הייתי מורה כשימלא סירכא מהאונא לעלם ומכא דדופן שיכא כשירה כדין אומה כבי האי גונא וערערו עלי כי לא מלינו זה הדין בפוסקים. וכיון ששחקו נראה שכו' ערפס. ועוד שא"ת שכיון שהאומה כשרה יהיה זה הדין באונא. כבר אמרו אין מדמין בערפות וסברתי אינו נוסה אחר אלו. מפני שמה שאמרו בפוסקים שחקו ממנו אינו ראי' להיות ערפס יותר מלכיות כשרה. ומה שאמרו שאין מדמין בערפות. זאת האזהרה הוא במושג לחוש הראות כמו שתרצה בגמ' והלכתא אפי' מערונג לערונג בפרק אלו מריפות שכל הדמיונים הכס הוא במושגי חוש הראות. וכ"ש שזה הדין מכשרות הסירכא לעלם מהאונא עם מכה בדופן עצמו אינו מדמיו אלא מ"ש שאחר שבערפות יותר ראוי להיות באומה מלכיות באונא. ובאומה כשרה יותר ראוי שיכא באונא. ומק"ו ללמוד לא מג"ש זו היא סברתי. והגב השלם שלמעלה

שלמעלה מהאונות אם נסרך או ניקב דינו שוב למקום חתיכה לאוני
 וכן הביאו צביאור בעל ספר יורה דעה. ריאה שניקב במקום האונות
 בגב האונות כנגד הדופן וכן בכל מקום השלם עד הערוגה כשרה מפני
 שהמקום נר ונדחקת יפה לדופן והוא סוחמו. ובאומה גם כן כל הגב
 השלם שהוא למעלה מקו הישר מהחחוכי יש לה דין אומה לענין למחיס
 ומכה ובדיקה כמו שפירשתי. והשטח הפנימי אשר לריאה הנקרא ציני
 ציני. יש אם הם מחוברים בריאה בשתי קצוות. ולא שגא אם הם
 מחוברים לדופן הכל מרפה ואין להם חקון אם יהיו סירכות באמת כי
 לא שייך בכו היינו רביחייכו. וכן אם כסירכא בחודין לא שייך בכו
 מקום רביחייכו ובכל מרפה כמו שכתב בעל ספר יורה דעה וסירכא
 יולא מהשיפול לדופן מרפה חוששין שמה מפנים היא באה וכן בוורדא
 יש לה דין ציני וציני מרפה:

וכר הריאה כשנסררה ונדבקה לדופן מהשני לרדיון בזה יש שני דעות.
 האחד אומרים אוחה ולא חועיל בדיקה כי הריאה חכלית בריאה
 לנענע כהולאח הנשימה כחמה ובהנכחה הקרה לקרר חום הלב וכאשר
 היא דבוקה כלל הוא חלי מסוכן ומרפה. ואחרים מחזיקין אוחה בבדיקה
 ואילו השני סברות הביא בעל ספר יורה דעה. וסיבת היחרה לפי שהשני
 שמה שאמ' רב נחמן ריאה כסמוכה לדופן אין חוששין לה העלחה למחיס
 חוששין לה יוכן אפילו שהריאה בכלל יכיה מאובנת בדפנות ויהא אומרם
 ואם כל הריאה כלל דבוקה לדופן בלא שום פילוש ובלי שום פיצור יש
 שמחזיקין אוחה על ידי שמפרידין אוחה מן הדופן בגחח ואם עולה
 בגחח כשרה:

וראיתי בארץ הזאת שכאשר הריאה בכללה או חליה הימנית או
 שמאלית מדבוקה לדופן בלי פילוש שמחזיקין אוחה ואפי' בלא
 בדיקה וסמכו דבריהם למי שכתב הרשב"א שאם כל גג האומה תהשלמה
 האוכין ולמעט דבוק בשדרה כשרה שכן מראין הדברים שזו היא ברייתא
 במה דברים אמורים בשלל הג' דבוק אל השדרה אבל אם יש שם פגול
 שאין כל הג' דבוק אל השדרה מרפה. שנראה מזה דהוא מכשיר בלא
 בדיקה. ואין להם ראיה מהחלק לכל כי בכל יכיה כחולי מסוכן כיון
 שאינה מחנועטת וכאשר יהיו מחזיקין בהכרח לרדיון בדיקה כסבר' אחרים.
 וגם זה הוא קולא ואין ראוי לכוף אוחה וכל שכן מנהגם הרע שהקלו
 יותר מהפוסקים בלי סמך מהגמרא. ומנהג לשבונה כשכיה דבוקה בין
 בגד אחד בין משני הצדדין לבדוק אם סורדא בלחי סרוכה או מכשירין
 אוחה וכן עיקר. ומעשה בא לידי שהאומה דבוקה כולה למרפשה וסרוכה
 בלי פילוש. ומרפוש מפני שזה הדין מוכשר הוא בדיבוק הריאה עם הדופן
 שיש לומר שהדופן בחזקתו לקח הריאה לעצמו והחזיק בה מאן דאליס
 גבר אבל הערפשה אין זו חזק לקחה הריאה לעצמו ולכן דייני' לי'
 שמחמח

הל' ערפות למדריד דוד ן' יחייא ז"ל לד

שמחמת הריאח זה החולי וראוי לערפס. וסרכב ססירכות ר"ל שבאות לדופן מהאונס ומהאומס או מהורדא וכל המקומות שבפנים מהחדודים ויתערבו הסירכות משני מקומות מהריאח לדופן. כדין בזה כפי דעת בעל העיטוי שנראה ונחשש מאין רוב הסירכא אם מהאומס או מהאונס אם מהורדא או מהאונס אם מהמקומות שבפנים. או מכב. ובמקום אשר שם יביא רובא מהסירכא כפי המקום שהוא נשפוט אוחה. וזה לשון בעל העיטור אם האונס והאומס נסרכו יחד אל הדופן בסירכא אחת. אם רוב הסירכא מן האונס ומיעוטא מן האומס חלין דעיקר הנקב באונס וסרכי סריך באומא וכשרה ואם רובם מהאומס ערפס וכן בשאר המקומות רוצה לומר אם הוא סרוכס לחז ולדופן שדין בחר רובא ואחרים סוכריי דחיישינן למיעוטא ואם הוא סרוכס לחז ולדופן נהי דדופן מגין על הסוכס עם כל זה נשאר הקצת בלי מגין ואפילו אם מיעוטא הוא ראוי להעריפס. והראש הסכים לסכרה בעל העיטור ושלין ראוי לחשוש למיעוט. ויש לחקור אם חלינן בחר רובא גם כן אם נסרך הריאח לדופן ולערפס אם נאמר כאשר הסוכס דדופן שיהיה כשרה לא חיישינן למיעוטא או נאמר שראוי לחייש למיעוטא. ובשנה סריך בפסח כלכס למעשה בן החכס הזקן ר' יוסף חיון סחיר זה שנסרכס לדופן ולערפסא כיון שערפס המעוט וסוכס דדופן וכן הסכמנו לדון לעולם ומאלנו זה סדין מסורס בשם בעל העיטור. ומהסחי על הראש שכאשר נסרכס האונס לבשר ולעס כתב רבינו משה אבא מארי מן האוסרים ואני מן הסחירין רוצה לומר לא חיישינן למס שעל העלם וסראש חולק על סכרה סרמב"ס וכחכ שראוי לחוש אפי' למיעוטא שעל העלם וסיהי ערפס. ולמס חשש בסירכא האוני למיעוטא. ולא בסירכות הבאות לחז ולדופן ושאר הסרככות מסירכות שסביא סרכ בעל העיטור. ונראה לי שבאותות חשש סרכ למיעוטא מפני שסס נקב בסועל באונות ולא ידעינן אם נוכח בסשר או נוכח סללעות אכל באלו הסירכות אין נקב בסועל ויש שם קולא דלא חיישינן למיעוטא :

פרק ו' הוורדא כשנסרכס בסירכא אחיתית לאיזה מקום מהריאח לדעת כלס ערפס דכל חלקי הריאח בערכס שלא

ססרך וכן אפילו לכיסס דכיון שלפעמים הוורדא חוץ מכיסס אינא מקום רבינחא ואין לס חיקון כלל כאשר יסיה סירכא באומס ואמריי כאשר יסיה סירכא באומס מפני שכבר סר אחי ספרק שלישי שיש אומרים כי ס' בוקים מלד סלחיות אינא סירכא וסירשו ססולכים בואח סשטס כי מס שאלמר בעל ספר יורס דעס וורדא לכל מקום שסססרך ערפס ואפילו לכיס שלס ואפי' כל ססדבקה בו וסירכא ערפס אכל סרבקה בלא סירכא מותרת. וסאריכות בזה מותר כי כבר פשט סמכס לאסור אפי'

אפי' סבך מלחיות אל הכיס כי מי יוכל לתת גדר לסירכא ולכן ראוי להחמיר. ונכלול כי הוורדא וכל המקומות שבפנים לאיזה מקום מהריאס שיסרכו או לדופן ככל ערפס. אבל מה שראוי לעיין אם הוורדא וכן האונות ושאר חלקי הריאס כשנסרכו לשאר המקומות שאין הנקב פוסל בהן כגון קנה וערפסא חזה ולב ושמיניות אם יש להם חיקון או לאו כי הנמרא לא הזכיר אלא דופן ולא הזכיר לאלו המקומות ולכן רבו בזה הדעות:

הדעת א' הראב"ד שגם שהנמרא לא הזכיר אלו המקומות יסיה דיוס שזה לדופן ולכן יחזיק אם יש באלו המקומות מכה ואם יסיה שם כשרה בלי בדיקה. ואם לא יסיה שם ערפס ולא חופיל לה בדיקה כלל כי הדופן ואלו המקומות שוים כמו שהבאנו למעלה בדופן האומה וזהו דעת הראב"ד:

הדעת ב' הרמב"ן וכל הנמשכים אחריו שאמרו שאינם שוים ר"ל דופן ואלו המקומות. והטעם שסירכא בדופן וביריאס אם יסיה מכה נשפוט שהחלת הסירכא בלא מהדופן אבל שאר המקומות אפילו יסיה בהם מכה אין בהם כח להמשיך הריאס חליהם ולכן נשפוט שהחלת הסירכא מהריאס ולא מאלו המקומות. וכן דעת הרא"ש דדוקא בדופן שהוא רחב הכמות ולאחוריו מרובה נקלעת אליו הריאס ולא לשאר המקומות. ולענין המנהג בהרבה מקומות ממלכות קשהילא ששם ישבו כסאות למשפט. נוהגין אינא או וורדא הסרוכה לאלו המקומות חוהבין הסירכא ובדוקין אותם בנפיהם אם מבזבז ערפס ואם לאו כשרה ומכ דדוק זה המנהג שאם הרא"ש אשר הוראחו נחפשה בכל המלכות שהוא אוסר אפילו ע"י בדיקה איך הסירו הם:

ובסאמורה ע"י ואם נחממה ובדעת החמירו שאם הסירכא עבה וחזקה לאלו המקומות מערפין אותה בכחלט. ואם הסירכא קלה ודקה חוהבין אותה בנחת באופן שלא תנקוב הריאס ור"ל בדוקים אותה בנפיהם. ואין חלוק אללם בזה לורדא או אונא. ונוהגים הראשונים טעם להבדילם שהרי"א והרי"ז הלוי ז"ל פסקו שכאשר נסרכה האומה לדופן אם אינא מכה כשרה בלי בדיקה ואי ליכא מכה כשרה על ידי בדיקה. ואמרו שהדופן ואלו המקומות שוים אללם אם כן כשיש מכה באלו המקומות כשרה בלי בדיקה. וכשאין מכה כשרה על ידי בדיקה. וזהו דעת הרמב"ם במה שכתב בפ"א מן הדין ה"ס שאם הריאס נמלאה בסירכות ללב או לשאר המקומות שבדוקין אותה בפוערין ואם לא נמלאה בה נקב כשרה אבל גם שהדין נראה לו כך נשא הרב פנים למנהג לאסור אותה ולמנהג סאמורה שחוהבין הסירכא בשאינה עבה ובדוקים אותה הם מחמירין יותר ממנהג הראשונים לפי שאמרו שבסירכות

לה' מרפות למחרת דוד ו' יחיא זל

בסירותיו כמו שפירשתי יש שתי ספרות האחת חושבים שחוט דק אינו סירכא אבל העב הוא סירכא. ומזה דברו באמוראים. ולכן נוסבין בסירותיו החזקות שהם סירות באמת כדעת המחמירים שאוסרים אותם בהחלט. ואפילו כשיש מכה. ובסירות שאינם מוחזקות ויש דעת שאינם סירות נוסבין כדעת המקילים ומחירין אותם בדריקס. ובאשכנזי אשר הם זהב הוסיף לזה במלכות כל סירכא שהיא לאלו המקומות אפילו בדריקס ואפ"י במכה אסירין אותם. אלא נוסבין לנענע כשהסירכא מהאונא לשימן הלב. לפי שהרבה פעמים מלך שומן הלב ומלך קורבות האונות לא יחשבו חוטין בדמות סירכא ואינם סירכא אבל בוודא לא ינענעו כלל. ובזה הייתי חושב אם לא דמסחפינא מרבוותא מנכר נאות. וכו' כשיסחרך אונא וודא לאלו המקומות. אם יש בהם מכה ראויה לחוט שמחמת אלו המקומות החזילה הסירכא. וגם כן יש לך לומר שהריאש יוחד מוכנה להחזיל ממנה הסירכא. ולכן מחירין אותם על ידי דריקס כי הדריקס תגביל מאיזה מקום החזיל הסירכא ואם אין באלו המקומות מכה ובסירכא דקס כמו חוט ינענעו אותם. ואם תספק כשרם בדריקס אבל אם אין מכה ובסירכא חזקס בזה הנושא נודע להרמב"ן והרא"ש. ואין חלוק מאונא לוודא כשיסרכו לאלו המקומות אבל החלוק באלו הוא בסוג מינה וזה או בסוג הדופן שבה אין חקוי לוודא כי אין לה בסדרן ואין הדופן מנין גם כן בעדס אבל לאלו המקומות שכל החזילה הוא לדעת אם היא סירכא או לדעת מקום שהחלה אין חלוק לוודא מאונות וסבן זה:

סדר בדרך קצרה.

אחר שהרחנתי בערפות הסירכא אכלול לך דעתי בקולר. האונות כשיסרכו האחת לאחרת אם הסירכא כסדרן רוצה לומר מחסוך לחסוך ואפילו באלכסון ואפילו בפילוש כשרם בהחלט ואין צורך לבדיקס וכן ינהג זה דין מאונא לאומא בחסוך. כל שאר הסירות שנמלאו באונות או באומות ולא יסיו כחזוכין בין יסיו בפנים בין יסיו בגב בין יסיו צורדא שלה כיון ששתי ראשי הסירות מחוברות צריאש ערפס ואין לכן חיקון כלל. עוד חדע שהאונות אם נסרכו לדופן ואפילו ללעט לבד כשרם בלי בדיקס לדעת קצת. ולדעת קצת צריך שיסרך אל הכשר גם כן ולדעתי אם יסיה מכה בדופן כשרם בלי בדיקס כמו שכתבתי. ובאומא אם חסוך לדופן וגמלאש מכה בדופן כשרם בלי בדיקס. ואם לא נמלאש מכה בדופן ויש לה למחיס ערפס בהחלט. ואם אין לה למחיס ואין מכה יש אומר ויש מחירין ונוכל לומר שיסיה כשרם בדריקס. וכל מה שכנגד הדופן למעלה מחסיכא דאונא עד חוט השררם דינו כנגד האונות וכן מה שכנגד הדופן למעלה מהאומא יש לו דין אומא. וכל סירכא

סירכא ביולא מפנים הריאס לרופן טרפס. וסירכות ביולאז מאומא
ואונא לרופן ואין אנו יודעים אם הסתחלה מהאומא או מהאונא ביול
בחד רובא. סירכות ביולאז מחדורין ופילין לאיזה מקום סיכס
טרפס. וסירכות אשר מהאונות לחס לקס ושומן סלב ולב וטרפשא
• בזה יש מחמירין וסורו שהוא טרפס ואחרים מחירין בבדיקה. וסמכס
הנאות לנענע אותס ובבדיקס כשרס. ומסכס אשכונס לנענע כהונות
הסרכות לשומן סלב לבד מפני שהרבה פעמים נראס סירכא ואינס
סירכא ומחירין אותס בלי בדיקס. ואס כל הריאס נסרכת בלי פילוס
או מקנחס גס בזה יש מחירין וראוי לבדקס ולסכסירס. זכו מס שעינתי
בדרוס הזכ. ואחלי ליודעי ספר יחקנו אח אשר עוסו קולר סכנתי כי
חורס היא וללמוד אני לריך. חמו סלכות טרפוס ססירכא למכריר
דוד אבן יחיאל מחוסכי אשבונה סכוללס ברוך רופא כל בשר
ומשליט האדם ביאורי סאדמס אמן:

תם

